

SPECIMEN INAUGURALE

DE

DIABETE MELLITO

QUOD

CONSENSU ET AUCTORITATE MAGNIFICI DOMINI
NEC NON INCLYTAE FACULTATIS MEDICAE PRO
DOCTORIS GRADU RITE OBTINENDO IN ALMA AC
CELEBERRIMA REGIA SCIENTIARUM UNIVERSITATE
PESTIENSI PUBLICAE DISQUISITIONI

SUBMITTIT

J. RICHARD.

Theses calci operis adnexae propugnantur in palatio R. Sc. universi-
tatis minori die Mense anno 1834.

P E S T I N I

T y p i s L a n d e r e r i a n i s .

Seinen
hochgeschätzten Gönnern

und

innigst geliebten Freunden

den Brüdern

LACKENBACHER

widmet diese Blätter

der dankbare

A. U C T O R.

Theuere Freunde!

Die freundschaftlichen Gesinnungen, die Sie stets gegen mich gehegt, und die Sie besonders im Verlaufe meines letzten Studienjahrs so schön durch edle Thaten entfaltet haben, sind zu erhaben, als dass ich sie nicht laut der ganzen Welt, zum Ruhme der Tugend, und Troste der Menschheit erzählte. Von der Heimath als Kind entlassen, den stürmischen Fluthen der Welt preisgegeben, konnte ich den regen Trieb nach Wissenschaften nicht anders befriedigen, als indem ich mich ihnen ganz widmete. Ich kämpfte dabey mit unzähligen Mühseligkeiten, und langte endlich an die lachende Flur meines Zieles an. Doch hier setzt eine weit gähnende Kluft meinem weitem Vordringen Gränzen, an deren jenseitigem Rande ich den Tempel in welchem ich die Weihe empfangen sollte, erblicke. Nun stand ich dem Wanderer gleich, dem bey jedem Schritte vorwärts sich der Rückweg schliesst. Da kamen Sie Engeln gleich freundlich mir die Stütze bietend entgegen,

die mich zum lange ersehnten Ziele führt. Wohl kenne ich die Opfer, die Sie mir gebracht, und würde untröstlich seyn, wenn der Gedanke: es gibt eine unsichtbare gerechte Vergeltung, mich nicht tröstete. Ja, laut rufe ich jedem vom Schicksale Bedrängten zu: Muthig vorwärts, es gibt eine höhere Walthung, und Menschen, liebevolle Menschen, die kein Opfer scheuen, wenn es das Wohl des Nächsten gilt!

Nehmen Sie gegenwärtige Blätter, als den kleinsten Beweis meiner unbegrenzten Hochachtung für Sie an, und seyen Sie versichert, dass ich nie aufhören werde zu seyn

I h r

dankbarer

J. Reichard.

D e n o m i n a t i o .

Diabetes a graeco *διαβαλυα* quod idem est ac transeo proprium est morbi nomen, quod omni aevo varias subiit vicissitudines. Sic Galenus eundem morbum jam Diarrhoeam urinosam, jam hydropem ad matulam, Dipsacon (a serpente dipsas, cujus virus ardentissimam creditum est inducere sitim) appellat. Aliis Diabetes simplex est profluvium urinae, urinae levitas nimia, profusio urinae, cita emissio rerum, quae bibuntur. Nec defuerunt qui morbum nomine Siphonis urinae (a fusorii instrumenti similitudine petito) intellexerunt. Polyuriae nomine Seidel ac Alberti diabetem appellant. Diabetem anglicum Sauvages; D. mellitum Cullen. D. saccharatum Phthisuriam saccharatam Nicolas et Guedeville Hufeland; Urorrhagiam Swediauer, Paruriam mellitam, Mason Good vacant. Hungaris mézes hugyár, Germanis Harnruhr, honigartige Harnruhr, Nachtopfschwindsucht.

D e f i n i t i o .

Diabetis definitionem omnibus notis absolutam, tam parum, quam ullius alterius morbi, cujus intima et ultima causa in tenebris latitat, dare valemus; nec alia ac speciosa esse poterit. Olim quidem omnis urinae excretio solutum excedens quantitatis modum diabetis nomine venit, quod tamen, qui perpendit, neque in statu physiologico organorum uropoeticorum se-et excretionem quoad quantitatem, quae pro vario anni tempore ac sanctorum indole variat, ad certam normam definiri posse, vix unquam asseret. Alii enim urinam mittunt copiosam prout alii frequenter sudant. In paroxysmis hypochondriacorum, et hystericarum, sicut in aliis quibusvis spasticis et rheumaticis affectionibus, in crisi febrium, solutione hydropis, dispositione ad urolithiasim, in dentitione, post usum largum

potulentorum aquosorum, diureticorum, sive e diaeteticis sive pharmaceutico sint penu desumpta, larga mittitur urinae quantitas, quin status diabetis nomine insigniri possit. Ut tamen definitio veritati quam proxime accedat has oportebit ei addere notas, quae vi Auctoritatis Cel. virorum ei conveniunt.

Est vera corporis per urinam colliquatio, aut lotii profluvium vel copia potum longe superante, vel principii saccharini admistione excedens, cum siti inexplebili, cuti arida, squamosa, et macie extrema, sine febris in longum plerumque incedens.

Historia diabetis.

Ut quem pertractandum habeo morbi clarior sit notio vires proderit enumerare, quas ab exordio ad hodiernum usque diem subiit.

Medicorum Pater Hippocrates hujus morbi praeterit mentionem, aut quia non novisse, aut quia eum, si unquam occurrit magis pro potus largiter hausti effectu, quam vitae plasticae alienatione habuisse videtur. Nec Commentatores ejus celeberrimi sive in longa morborum enumeratione sive in indice quidquam de diabete memorant. Celsus notitiam morbi hisce prodit verbis „Cum urina super potionum modum mingitur, et jam sine dolore profluens maciem et periculum facit. Aretaeus brevem morbi conspectum proprio capite in scriptis ejus insignitum sequentibus sistit: Ardentissima ait sitis adest, potus copiosus multitudini tamen lotii non respondens, copiosius enim lotium redditur. Est hujus viri opinione ut porro resultat Diabetes carniū generalis colliquatio, quae in urinam transformatae continuo per renes et vesicam e corpore elabuntur. Galenus plane de duobus quos sanitati restituit diabeticis jactabundus gloriatur. Aëtius seculo vivens post Chr. n. 7mo. diabetem affectum circa renes appellat potum largiorem inducentem, una cum hoc quod quidquid bibitur simul ut acceptum est per urinam rejicitur; neque inde viro objicere fas erit, se morbum magis ex libris et narratione aliorum, quam propria novisse experientia; quot enim usque Willisium morbum propria nosse observatione fatentium, diabetem non lienteriae urinali aequiparant? imo qui ejus medendi modum, quoad diaetam et medicamina omnium coevorum methodum longe supe-

rantem altius fuerit percontatus, nunquam non fatebitur Aëtium sententiae virorum maxime hac in re desudantium; recentiorum videlicet methodo multum accessisse; neque posteris diabetis cognitionem ampliari, licet quivis symbolam contulerit, lucemque in has scientiarum tenebras fundere successit. Qui Actuarii seculo 13 viventis perolverit opera; hunc a praegressi auctoris sententia non multum abluere fatebitur: Sic quoque Fernel, Houllier, Zacutus, Duret et alii lienteriam urinalem pro diabete, huncque pro illo habuerunt; ut adeo fere omnes in eundem lapsi errorem, de summè essentiali morbi momento praesentia principii saccharini in urina nec somniaverint.

Tandem Willisius hanc in urina diabeticorum materiam praesagivit, quam vero plene evincere, partim ob morbi raritatem, partim ob zoochemiae tunc in germine constituti imperfectionem haud poterat. — Tardius, ubi haec majora coepit incrementa, nebulis, quibus essentia morbi obvelata fuerat fugatis, Cawley an. 1778 materiam saccharinam in urina perfecte demonstravit. Egregia, quam nobis urinae analysim Galli Nicolas et Guedeville, et post hos Dupuytren et Thenard novis auctam experimentis tradiderunt, morbum non parum illustravit. Multum quoque in acceptis refertur viris Morton, Cullen, Rollo, P. Frank, Stosch, multisque aliis, quorum conatibus morbi cognitio non parca cepit incrementa.

Status eruptionem morbi praecedens.

Symptomata prodroma varie modificata se sistunt, in variis individuis. In omnibus tamen ad abnormem organorum digerentium statum reduci possunt. Cum vero morbi cavi abdominis organa infestantes, ut haemorrhoides, arthritis, urolithiasis eadem fere habeant prodroma; patet, diagnosim diabetis primo in stadio constituti non levi premi difficultate; inde factum fuisse videtur, ut ex improvise irruentis Auctores notaverint morbi exempla, quale inter caeteros Petrus Frank quoque refert.

Fida tamen plurimorum observatione innotuit morbum nequaquam prodromis neglectis erumpere. Quae cum ita sint, probabilis redditur eorum sententia, qui asserunt: prodroma in plerisque insensibiliter subrepere, ita ut in quibusdam non possint, in aliis vero nolint observari. Quodsi

attento oculo statum aegri sciscitatus, signa morbosa collegeris, haud te fugient coenaesthesia alienata, acoris in primis viis indicia, sapor oris, ructusque acidi, niderosi, vomitus mucii brunei, acidi, saepe recurrens, appetitus, multum varians, saepissime auctus, polydipsia cum molesta oris siccitate, micturitio frequens, macies incipiens, lassitudo, dedolatioque artuum, et multa alia, quae pro varia aegri dispositione ac habitu variant, ita impetigines in cute in quibusdam morbi eruptionem praecedunt, tumores glandularum et labii superioris Reil notat, in aliis tussis sicca, dyspnoea, ut prodroma diabetis assignantur. Quae tamen prioribus minus constantia rarissime ad perficiendam prodromorum imaginem accedunt.

Symptomata morbi.

Cum morbus prodromis praeteritis pleno evolvatur, symptomata prius notata intensitate et numero augentur. Principale ac memoratu dignissimum nobis offert symptoma functio organorum uropoëticorum alienata.

Urinae videlicet se-et excretio peccat: et quidem quantitate, qualitate, tempore seu quando, et micturitione seu quoties ad lotium mittendum aeger compellatur.

a) Quantitas urinae eum in modum aucta est, ut non tantum cibum et potum assumptum pondere longe superet, sed ipsius etiam corporis tum temporis emaciantis defectum. Pauca adducit Rollo exempla, ubi inter ingesta et urinam justa haberetur proportio, longe frequentior est illius excessus, qui experimentis per Dupuytren et Thénard institutis demonstratus, ad mentem C. Richter aliunde quam absorptione cutis et pulmonum explicari nequit. Copiosa adducunt Auctores ad quantitatis augmentum probandum exempla, ex quibus memoratu dignissima sunt a Fonseca Innocentii X. Pontificis Medico, et Morgagnio adducta. Prior anno 1637 virum 27 annorum diabete insipido laborantem sub tractamine habuit, qui quotidie urinae tenuis 200 reddidit libras, qui tamen omne potus genus horruit. Alter duarum meminit personarum, quarum una intra dies 94 ultra 3600, altera intra dies 97 ultra 4100 lotii miserat; licet (ut ait) „earum utraque non modo aut parum aut nihil biberet, sed quasi eorum instar qui by-

drophobia laborant et sitiret plurimum et potionum quamlibet abhorreret." Puellae septem libras haurientis, 36 pintas lotii reddentis exemplum P. Frank adducit.

b) Gravioris momenti hocce in morbo est urinae qualitas, saccharinique principii, quo haec scatet copia. Licet ab Auctoribus et insipidus adducatur diabetes, qualitate hac destitutus; plerumque tamen in ista licet pallida, serosa, limpidissima, sapor mellis vel succo alni betulae verno tempore perforatae similis dulcedo se prodit. Hoc lotium ad ignem vapores exhalat suaveolentes atque ad certam spissitudinem redactum, melliformem bruneam mucosaccharinam largitur substantiam ulteriori solutione inspissatione facile depurandam, in aqua solubilem ad carbonem candentes sacchari genuini odores eructantem. Similis extracti Cruikshank ex ℥ 36 uncias tres cum drachma una, Frank ex ℥ 24 unc. 25 eduxit. Majorem alios quantitatem obtinuisse idem testatur auctor, quae tamen proportio in genere definiri non potest, cum copia principii saccharini pro aegri constitutione et morbi stadio multum variet.

Sequentia sunt circiter momenta, quibus urina diabeticorum ab illa sanorum differt.

Quantitas in sanis est in ratione ingestorum ac perspirationis cutaneae directa; dum illa diabeticorum ingesta longe superet, et nocte cum perspiratione augeatur.

Color urinae sanorum est dilute flavus seu citrinus; diabeticorum urinae jam est tenuis aquosus, jam turbidus aut serosus, lacteus, flavovirescens. Rollo, Prout, Kaempfer, Michælis, stramineum esse volunt. Hope, viridescentem observavit, ut adeo color plurimum variet.

Odor in sanorum urina notus juris animalis recentis post refrigerationem urinosus; in diabeticorum lotio sero lactis est analogus aut melli diluto similis.

Sapor in sana salsus (amarus ingratus Proust) in diabetica dulcis.

Partes constitutivae urinae sanae ad analysim Berzelii sunt: in 1000 partibus.

Aquae	933,00	Urinae vero diabeticorum.
Urei principii	30,10	Urei v. acidi urici
Kali sulfurici	3,71	quae basium urinae, a quibus
Natri sulfurici	3,16	characteres odorem et sa-
Natri phosphorici	2,94	porem repetit, constituent
		paucissimum vel nihil offert,

Natri muriatici -	4,45	partes salinae quoque im- minutae reperiuntur, in spe- cie excellit ammonii et phos- phatum penuria, quo- rum vices saccharinum principium occupat. Prout saccharum diabeticorum che- micis analysibus explorans saccharum idem duplam quan- titem principii carbonici et oxygenii continere, quam u- reum, nullumque tamen azo- tum ut ureum praebere hydro- genii quantitatem in ambobus aequalem esse invenit.
Ammonii muriatici -	1,30	
Ammonii phosphorici	1,65	
Acidi lactici, ammonii lactici materiae ani- malis in alcohole so- lubilis, et insolubilis aa. -	17,14	
Acidi lithici -	1,00	
Muci vesicae urin. -	0,32	
Terrae siliceae -	0,03	
Salis terrestris phos- phorici cum vestigio calcis fluoricae -	1,00	

Momentosa est ejusdem Proutii distinctio diabetes in phosphoricum, cui copia simul adest urei, per acidum nitricum additum, absque spissatione crystallisabilis, et Uricum, cui nullum adest ureum (cujus partes in acidum parandum inhibitae fuisse videntur).

Gravitas specifica sanae 1,020 Henry 1,0125 ad Prout, diabeticae 1,026 ad 1,050.

Aeri exposita sana praevis turbatur odorem ammoniacalem eructans, colorem flavum in bruneum mutat, mox putrescens sedimentum pulverulentum deponens; diabetica aëri exposita sub gradu caloris 10—12 sola vel cum fermento cerevisiae in fermentationem tum vinosam, tum acedentem ruit; quo primis sex diebus turbari incipit, sedimentum floccosum dimittit, quo deposito liquidum odoris et saporis acetici succos plantarum coeruleos rufans evadit limpidum.

Evaporatione urinae sani in spatio vacuo dat pulverem biuratis ammoniae (Prout); evaporata et efrigerata dat crystallos copiosas salis microcosmici — Phosphatis natri ammoniacalis (sal nativus urinae, schmelzbares Harnsalz) praecipue, si ope alcoholis praevis separatum fuerit Ureum. — Diabetica extractum consistentiae mellis coloris brunei largitur, quod loco frigido expositum consistentiam granulatae Cassonadae similem assumit, cum plumbo muriatico et pulvere carbonum destillatum nihil ex ammonio verum hydrogenium carbonatum et oleum empyreumaticum reddidit, in alcoholis 4 partibus digesum totum

fere solvebatur, cum acido nitrico destillationi subjectum copiosum gas acidum nitrosum extricatur, residuum in aqua destillata solutum et evaporatum crystallos acidi oxalici deposuit.

Sequentes sunt mutationes, quas varia reagentia chemica in urina diabeticorum produxerunt.

Tinctura lacmus urinae diabeticæ ex rubro violaceum, sanæ ex profundo rubrum communicat colorem, Acidum sulfuricum concentratum urinae diabeticorum colorem eleganter roseum communicat, cum effervescentia levi, liquidum spuma tegitur alba, levi, sat diu persistente, manet inodorum præcipitato nullo exorto, idem, acidum urinae sanæ mixtum, effervescentia sub minore spumaque parciore, liquidum colore rubro-flavo induit, præcipitatum in fundo vasis enatum est parcum rubronigrescens. Aqua calcis turbat urinam diabeticam pariter ac sanam, sedimentum in utrisque paulo post enatum, est leve, album, constans ex calce phosphorica, cujus quantitas in sana dimidio major, postquam fluidum evasit limpidum ut aqua in priori servat idem in altero colorem. Acidum oxalicum præcipitatum in urina diabetica leve, floccosum, coloris rosacei producit, cujus magna pars in fluido suspensa manet; idem, præcipitatum in urina sana producit constans oxalate calcis. Potassa pura turbat urinam tam diabeticam quam sanam cum extricatione pauxilli amonii, quod sicut præcipitatum album copiosius multo in urina sana esse solet. Baryta muriatica turbat urinam diabeticam, quæ sedimentum deponit album, parcum, quod sedimentum in urina sana copiosius est, et coloris ex bruneo nigrescentis. Argentum nitricum in diabetica sedimentum ab initio producit album, quod paulo post evadit violaceum, remanet liquidum inodorum coloris albescentis limpidum. Præcipitatum, quod idem reagens in sanorum producit urina copiosius multo coloris est violacei quidquam profundioris, liquidum servat colorem ex rubro flavum odoremque urinosum præcipitatum in utrisque est, mixtum ex argento nitrico et phosphorico. Mercurius nitricus præcipitatum in utrisque producit coloris rosacei, parcius quidem in urina diabetica, quæ decolor mox evadit, cum sana flavum retineat colorem. Plumbum muriaticum diabeticæ colorem communicat lacteum, præcipitatum enatum, quod impure

album ex plumbo phosphorico constat, si fuerit depositum liquidum sit decolor, idem tingit urinam sanam colore violaceo, praecipitatum producendo rubescens.

Diabetis inspidi lotium albidum coctione praecipitatum dimittit floccosum; acido urico et saccharo caret haec urina ad observata Chevalier, vel paucum tantummodo rehit saccharum 5,5 ita ut sapor salium praesentium sapore supprimatur, cum fermento tamen in spirituosam transit fermentationem (Barruel).

Haec sunt, quibus urina sana a diabetica discrepat, quaeque experimentis a Frank, Home, Dobson, Cawley, Cruikschank, Prout, Fourcroy imprimis vero Nicolas et Guedeville, Dupuytren et Thénard institutis innotuerunt. Quibus collectis patet urinam diabeticam albuminis urei, et phosphatum penuria laborare, neque ulla acidi liberi vestigia prodere, excellere vero saccharini principii copia.

Dum status aegroti ad sanitatem vergit immixta dulcedine augetur quantitas albuminis, tardius urei, tandem acidi urici, et tunc jam acide reagit.

c) **Tempus**, quo aeger ad lotii missionem compellitur, potissimum initio est nocturnum, dum sub lecti stragulis incalescit, minorque ejus est micturitio, dum lectum deserit, quod justo Whytt admiratur, legibus enim physiologiae, quibus constat, urinae se-et excretionem esse in ratione cum perspiratione cutanea inversa e diametro adversatur, quaerit idem auctor an nocturnum profluvium non idem in diabete, quod colliquativi sudores in febrilectica? cui consentire facile abriperemur, nisi in progressu morbi lotii non minus interdium quam noctu redderetur.

d) **Micturitio** tantum assequitur gradum, ut vix brevissimo tempore lotium retineri possit, ut recte Veterum Aretaeus notet „Mictum vero, quae ratio suppresserit, aut quae verecundia dolore potentior?”

Secretione in organis uropoëticis sic exorbitante, alias necessario restringi legibus pathologicis constat, inde cutis superficiem refert aridam, squamosam, furfuraceam, herpeticam, insensilem, ita quidem ut pili absque omni doloris sensu evelli possint. Tubus alimentaris humoribus sic in oeconomia animali aliorum conversis, scibalis infarctus neque odore aut colore foeculento praedi-

tis alvi constipationibus ansam praebet, sed praeter hanc constipationem aliam nobis idem seriem offert symptomatum: videlicet. Cum autocratia naturae defectum materiae organicae per organa urophora eductae supplere conetur sitis exurgit intolerabilis poculo vix a labris remoto recurrens, tantumque vehementiae gradum assequens, ut non facile animi imperio sustineatur. Referuntur exempla aegrorum ob denegatum per paucillum temporis potum syncope correptorum (1). Quanta vero sit polydipsia vel inde patet, quod nullo fere potu sedari possit, licet aquae immanis copia ingeratur (20—90 ℥ Zacutus?) per diem. Nec tamen desunt exempla diabeticorum siti minori, aut plane aquae horrore correptorum, quale supra in quantitatis mentione occurrit. Quae tamen exempla ut exceptiones consideranda erunt. Communiter tum temporis lotium minus quantitate, quam mixtionis errore peccat. Eandem ob causam vix non apud omnes sub ipso sitis incipientis momento vel paulo tardius fames copioso saltem cibo mitiganda in conspectum prodit crescente morbo quam plurimum donec febris sat conspicua se redderet aucta. In multis quidem certis temporum periodis, fames haec morbosa alligatur. Serius tamen voracitas continua anorexiae cedit, quae in febre hectica, dolore, ardore, vigiliis vires exhaurientibus radicatur.—Praeter polydipsiam atque bulimum molestum, ardor non solum in tubo intestinali sed et in aliis visceribus: vesica urinaria, hypochondriis diabeten comitatur, quem Frank a veneno peculiari acri, Berndt et Haase ab acida humorum entericorum indoli derivant irritante, Berndt idem ructibus acidis, ejectione per emesim liquoris acidi comprobari arbitratur, in vesica vero ardor defectui mucis lotio constanter illuc derivato abrasi tribuendus esse, Trnka censet. Si demum ad notionem tubi intestinalis complendam cavum oris examinemus, idem siccum, gingiva scorbutica instructum, dentes vacillare, excidere, in aliis odontalgiam saepe recurrentem linguam puram et praerubram aut muco variegato tectam, saepe villosam, pustulis ad labia usque proserpentibus conspersam, saporem dulcescentem, halitum foetentem, mucum screatu tenacem.

(1) Knebel Materialien zur theoret. Heilkunde Bd. I. Breslau 1800.

editum saporis nauseoso dulcescentis frequenter quidem reperimus.

Reproductione sic vitata, macies cum cachexia universi corporis nexa in diem magis evolvitur, quae extremo morbi in stadio in universi corporis colliquationem erumpit, quacum virium jactura nequitur tanta, ut aeger neque pedibus longiori tempore insistere minus incedere queat; verum lecto fido miseriarum comiti constanter affigatur.

Praeter hanc lassitudinem musculorum, sensumque debilitatis, sensatio liquidi in vesicam descendens, frigus extremitatum inferiorum, dolores femorum surarumque, regionis sacralis, in aliis faucium sine phlogosi vehementes observabantur. Ulteriori sub morbi decursu paralysis vesicae urinariae, aliarumque partium imprimis nervi optici accedit. Mulieres diabeticae in regione urethrae sensum pungentem per vices recurrentem accusant. Viri praeputium offerunt tumidum, phymosim referens, glans vernice caseosa tecta exulceratur. Peculiare phenomenon diabeticorum praebet impotentia in viris nunquam absens, in nonnullis cum testiculorum et penis corrugatione nexa. Potens quondam Veneris in castris miles hoc a morbo vix correptus, non modo omnem cum uxore coeundi potentiam, sed ut referebat, seminalis vestigia liquoris in totum amisit (Frank).

Huc tandem et psychicus status depressus, unde morositas et ad melancholiam propensio, spectat; Somnus initio micturitione, sitique perturbatus, mox penitus fugatur, pervigiliis locum cedens.

Respiratio citata cum sensu punctorio in cavo pectoris peragitur. Circulatio nunquam est plerumque consensu accelerata, verum pulsus mollis non ultra 40 vices per minutum primum vibrare fertur. Cui tamen opinioni Rollo observationes opponit aegrorum, in qui 80 vibrationes eodem tempore perfecerat.

Multum ventilata est inter Auctores quaestio an sanguis diabeticorum saccharum teneat nec ne?

Qui ejus praesentiam affirmant eandem ex saliva, sudore dulci, vel sputis ex organo respirationis eductis dulcescentibus suspicantur. Verum neque recentioribus chemiam frustra consulentibus idem evincere successit. Sanguinem tamen vitio laborare patet: ex odore sanguinis subdulci;

sero copioso; defectu fibrinae notabili, musculorum laxitate, telae cellulosa gelatinosa indole se prodente; chylo non intime sanguini mixto, cum hunc alii in vena subclavia (Marshall) alii (Michaelis) in corde deprehenderint.

Morbo demum ad imum properante, ingravescentibus symptomatibus sub continuo lotii profluvio, pedum et lumborum oedema, ad ventrem ascites nascuntur; augentur miseriae aegri alvi fluxu accedente. Cum animi dejectione facultates intellectuales prostratae, sensuum internorum stupor, externorum hebetudo, stimulis haud obediens fortioribus, anxietates, tremores, convulsiones musculorum externorum, spasmi imi abdominis, calores vespertini, pulsus debilissimi frequentes, anorexia, lipothymiae, vox rauca, deleta in conspectum veniunt, donec mors benefica fristem hanc vitae, aegro aliisque molestae scenam claudat.

Quae sectiones pathologicae offerebant phenomena parcam morbo affudere lucem. Occurunt in cadavere, renes molles, laxi, spongiosi, jatu monstrose tumentes, jam collapsi, velamentis cartilaginosis obvelati, alias ex toto consumti, pelvis renalis dilatata; vasa sanguine repleta. In quibusdam renes substantiam absque ullo ulceris vestigio puriformem, ureteres dilatati calculos tenuerunt, vesica urinalis ampla; incrassata, indurata, ossa mollia, foveae dentium detritae, vitia organorum cavo pectoris inclusorum in plerisque vero infarctus lienis hepatis et glandularum meseraicarum se obtulerunt. Tela cellulosa, carnesque laxae bruneae inventae. Specificum odorem moscho analogum Michaelis observavit. In multis vero nullum praemissorum detegi poterat signorum. Unde justo dubii haesitant auctores: Causae ne, an effectus instar inventa considerari possint?

Diagnosis.

Haec in stadio prodromorum levi haud venit labore; aut morbi in progressu, habito urinae e quoad quantitatem exorbitantis, quoad qualitatem peccantis, insuper famis, sitis, siccitateisque integumentorum comunium respectu facillime cognoscitur. Exactior tamen erit morbi diagnosis, si morbos diabetis aemulos ab eadem arctis quantum licet limitibus separaverimus.

Morbi diabeti quoad formam externam analogi sunt:

(1) Hufeland Journal XIV.

1. **Enuresis**, in qua lotium quantitate justa id est nec per se, nec relate ad potulenta exorbitans secernitur; verum peccat excretionem, ita quidem ut in hac completa neque per momentum retineri queat, neque ullum prodit principii saccharini vestigium; cum in diabete urina quantitative et qualitative alienata non tantum uberius et morbose secernitur; verum aliquo tempore voluntatis imperio subjici potest; sed praeterea sitis, fauces, debilitas, macies diabetem comitari solita, nequaquam enuresim characterisant.
2. **Largiores urinae** sub insultu hypochondriacorum et hystericarum, item crisi morborum acutorum, solutione hydropis, evacuationes, in quibus tamen praeter defectum symptomatum pathognomonicorum diabetis, levamen evacuationem urinae insequens differentiam inducit sat notabilem; inversa enim levaminis ad evacuationem ratio in diabete obtinet.
3. **Lienteria urinalis**, in qua potus assumti nec mutati per organa urinalia ruunt, morbus veteribus essentialis diabetis momentum ignorantibus cum eo idem, quem recentiores Frank, Reil experimentis non obstantibus (1) in dubium vocant; differentem in eo sistit a diabete aegritudinem quod secedens urina, ea quae ingeruntur non superet, desitque in illa principium saccharinum.
4. **Chyluria urinalis** alias coeliaca urinalis nuncupata, in qua chylus negotio digestionis peracto secedere fertur, cujus exempla a Knebel (2) et Stöller (3) notata reperiuntur. Recentiorum tamen nemo de illius existentia certi quidpiam refert. Frank se nunquam morbum vidisse tradit. Probabile itaque est, observationes hujus morbi phthysi renali, urethericae, vesicali, in quibus materia purulenta per organa urophora evehitur appertinuisse, minime tamen haerebimus hancce speciem cum Reil diabete subordinare, quod in utraque materia nutrens per renes excernatur.
5. **Dipsacus** aliorum morborum, in specie synochae inflammationum abdominalium, vel hydropis symptoma est, cujus tamen a diabete differentia, partim per morbo-

(1) *Salzb. med. chir. Zeitung* 1807 Nro. 62. S. 192. Dr. Wollastow et Marcet in *Annal. d. Chim.* Novemb. 1812. Pearson hey Rollo.

(2) *L. c.*

(3) *Beobachtung und Erfahrung.* Gotha 1777.

rum, cujus symptoma est praesentiam, partim vero per defectum principii saccharini, justamque lotii ad potus assumptos proportionem facile determinatur.

Decursus et Typus morbi.

Decursus diabetes lentus, duratio chronica plerumque esse solet, ita ut in annos protendatur. Notantur tamen a Dobson diabetes 5 hebdomadam; quin imò ab Oosterdick (in Horn-Arch) aliquot dierum (?) uterque lethali terminatus exitu. In ephemeridibus curiosorum naturae, exemplum narratur diabetes toto sub vitae decursu perdurantis. Dr. Storer adducit exempla duorum sexagenariorum diabetes per annos laborantium; nil praeter delassationem artuum, linguam impuram albicantem polydipsiam absque fame aucta; urinam dulcescentem morborum offerentium.

Typus minus raro hoc in morbo manifeste expressus esse solet. Omnium frequentissimus est continuus, in qua per seriem annorum protensus non nisi morte interrumpitur.

Quidam tamen diabetes re-et intermittere, quo sub temporis spatio urina quoad quantitatem et saporem normalis cum symptomatum reliquorum decremento evacuatur; mox aucta acerbitate alienata, fida observatione eruditi referunt Auctores. Hufeland mulieris meminit diabetes non nisi graviditatis periodo correptae. Borrichius (2) diabetes non nisi per 3 dies singulo mense durantis; Willisius (3) quotidiani, Canerarius octidui, Bartholinus menstrui pro confirmatione diabetes typicae veritate adducunt exempla; quorum tamen nonnulla hypoehondriacis affectionibus accensenda potius esse, quam diabetes cum aliis vix ipse dubito.

D i v i s i o :

Opinio quam de hoc morbo fovebant Auctores variam, variis ejus divisionibus ansam dedit. Gravissima omnium a charactero morbi petita usi, sthenicum seu diabetes cum synocha (minime probandum) et asthenicum Reil et Knebel distinguunt; plerique tamen Creutzwieser, Sprengel, Dreyssig asthenicum solum agnoscunt duplici sub forma comparentem; spasticum et tor-

(1) Hufeland Journal Bd. 65. St. 7. S. 31.

(2) Miscellen Nr. 6. Dec. 1. 2. obs. 167.

(3) Medicus Geschichte der period. K. T. I. S. 161.

pidum. Symptomata vero quibus utriusque morbi formae differunt sequentes sunt.

D. spasticus d. typhus d. cum erethismo, symptomatibus indolis spasticae stipatur, ut retentione urinae, doloribus renalibus, insomnia affectionibus hypochondriacorum aut hystericarum. — Morbo erumpente dolores regionis lumbalis et renum scindentes, urina tenuis serosa viridescens, sedimentum nullum formans, versus meridiem ac mesonocitium largior evacuata, sitis ingens, cum pulsu contracto, respiratio difficilis, tussi saepe interrupta, loquela spasmis intercepta, leves musculorum convulsiones, cutis spastice contracta, arida in conspectum veniunt. — Morbo demum ad finem vergente, lapsu virium cum pulsu debili aspredine cutis impetiginibus tectae, oedemate pedum genitalumque increscente, dulcedo urinae eo magis minuitur, quo propius aeger morti accedit, quae paulo ante mortem insipida evadit (Cawley.)

D. torpidus d. paralyticus, prodromis statim atrobiliarium infarctusque annunciantibus stipatus, morbo ingruente minus dolore renum, quam sensu liquidi ex renibus in vesicam depluentis, urina lactea, turbida, citra aegri voluntatem missa, stupore pedum, siti moderata, fame aucta, pulsu debili, suppresso, insignitur, quibus versus finem morbi lethalis, haemorrhagiae paralyticae, fluxus coeliacus, hydrops, paralyseis, surditas, coecitas, mors demum placida accedunt.

Vix vero unquam qualis in praecedentibus depingitur imago diabetis arctis limitibus circumscripta in natura occurrit. Unde C. Haase omnem diabetem in primo stadio erethisticum ultimo exhaustis viribus in torpidum abire non immerito suspicatur.

Sunt qui diabetem verum notis supra expositis notatum a spurio, quo evacuationes potius criticae vel symptomaticae referendae sunt separant.

Verum in mellitum et insipidum dividere solent, quae species minus quantitate urinae et potulentorum, quam praesentia sacchari, quo posterior destitui fertur differunt. Verum cum observationes parum exactae nil offerant, quo differentia essentialis inter utrumque statui posset, minus quidem cum Cullen et Reil existentiam ejus penitus negabimus; minus tamen a vero aberrare arbitramur, si diabetem insipidum cum Dobson, Henke, Haase,

Horn, Brandis leviolem solum morbi gradum sistere, ubi vis assimilatrix nedum penitus prostrata sacchari formationi resistit, atque unum in alium transire statuamus. Idem P. Frank materiam nutrientem in diabete insipido propius naturae animali accedere pronuncians sentire videtur.

Quas alii molliuntur divisiones hae sunt:

1. D. Continuus et remittens, huc excretio urinae subdiu parcior, et periodi levaminis apparentis morbo durante intercurrentes.
2. D. periodicus, huc exempla diabetis cum typo quotidiano, octiduo, menstruo incedentis spectant.
3. D. simplex et complicatus. Complicationes sistunt hypochondriasis, hysteriasis, convulsiones, paralysis, infarctus, indurationes etc.
4. D. decipiens, in qua excretio urinae quidem parcior reliqua tamen symptomata imprimis dulcedo et macies morbi praesentiam testantur.
5. D. Caseosus a Boerhaave et Home nomine D. lactei ab Alibert nomine polyuriae caseosae descriptus, in qua urina chylo similis albo-opaca, materiam ad analysisi Vauquelini tenuit caseosam. Recentioribus temporibus Bitzio exemplum viri 40 annorum refert a mense Januario usque Junium lacteum mittentis lotium. Hoc lotium lacti vaccarum simile quieti permissum in cremorem atque turbidum non amplius lactiforme fluidum successit, cremor hinc obtentus butyrum vaccarum cremoris instar praebuit. Calori expositum lacti vaccarum non absimile contraxit coagulum.

A e t i o l o g i a .

Variae de causa morbi proxima opiniones.

Haec morbi pars maxime eruditorum exercuit ingenia. Variae atque sagacissimae, quae ad explicandam diabetis pathogeniam excogitatae sunt hypotheses, acerrimo licet ingenio per omnia morbi momenta traductae, mancae, atque imperfectae, lucem quidem spargunt, nequaquam vero essentiae illustrandae sufficientem, seu rem quidem exponunt minime vero exhauriunt.

Veteros, quibus diabetes praeter profluvium urinae immane et ejus consecutaria nil memoratu dignum offerebat, sacchari praesentiam ignorantes causam proximam diabetis a laxitate canalium (Aretaens) a re tetricis renum fa-

cultatis imbecillitate, et attractricis robore (Trallianus Aëtius) ab aucta circa renes caliditate, quae renes attractabundos serosae substantiae efficit, aut a ventre sicco, quo renes in locum tubi intestinalis secretionem vicariam suscipiunt (Actuarius) repetiere. Theoriae alioquin primobututu ineptae et insufficientes.

Alii vitia organorum abdominalium ut proximam diabetis inculpant causam. In his Mead (1) principem tenet locum, morbi sedem in hepar obstructum induratum, steatomatosum, et inde oriunda vitia cholopoeos dislocans, qua miscela bilis peccante imperfectus vehatur ad renes chylus. — Ast licet hunc grave morbi praedisponens momentum minime latuisse fateamur, tam plurima absque hepatis vel visceris alicujus obstructione diabetis exempla, ac major pro causa tam communi morbi infrequentia facile hanc subvertunt opinionem.

Rolle (2) proximam diabetis causam in ventriculi activitate morbosa exaltata cum secretionem succi gastrici superabundante et vitiata, sitam esse arbitratur, quo fit, ut ex alimentis saccharina materia vel generetur, vel per solam decompositionem extricetur, quae ex defectu assimilationis immutata celerius per renes excernitur. — Et certo pro ventriculi activitate exaltata voracitas insolita frequenter recurrens absque ullis a tanta ciborum mole gravaminibus, salutaris remediorum sopientium effectus, in et decrementum appetitus cibi pari cum morbi vehementia passu incedens, abunde loquuntur. Hunc ventriculi excessum succi gastrici abundans, acidaque sequatur secretio necesse est, pro qua digestio rapida, materiae tenacis durante morbo per vomitum ejecta, sapor oris fatuus abunde loquuntur. Ob morbosam hanc ventriculi et succi gastrici affectionem non possunt nutrimenta scopo individuali conformiter mutari, verum in substantiam saccharinam debent converti, sive per singularem istum processum, qui ob morbosam ventriculi et succi gastrici affectionem in hoc obtinet ex substantiis vegetabilibus evolvi. Materia saccharina hac ratione generata, ob defectum assimilationis immutata manet, quae ut materia heterogenea cito in systema vasorum dispescitur, et qua talis rapide eliminatur — unde bulimia. Ratio augmenti urinae in activitate ventriculi

(1) Trnka de diabete,) op. inf. cit.]

(2) Rolle de diabete,)

exaltata per consensum renibus comunicata quaerenda. Lotii quantitatem analogam esse potioni exemplis probat Rollo, qua ex ratione de aucta cutis resorptione et hydrogenesi in pulmonibus pro explicando urinae excessu rejicit sententiam.

Verum acri licet ingenio haec sit hypothesis constructa, minime tamen causam proximam plene dilucidat. Percontanti enim praeter valida physiologica et pathologica rationum momenta opponenda quaestiones se obtrudunt: unde illa humorum hyperoxydatio? et concessa quantitate lotii potioni analogae gravis saccharogeneseos explicatio desideratur.

Interim haec theoria maximae est dignitatis et ad veritatem quam proxima accedens, illi enim conformem idem auctor adornat therapiam quae per complures imprimis Dupuytren et Thénard, Nicolas et Guedeville experientiae lydio probata ceteris palmam praeripit.

Oppositam huic Cullen (1), Dobson, Home, Place (2) Sydenham eundem quidem assimilationis defectum admittentes verum in intestinorum debilitate radicatum statuere sententiam. Hanc momentis causalibus, quibus debilitas aut totius organismi, vel solum organorum digerentium inducitur, quaeque sanguinis, vel seminis jactura praegressa, victu parco, laboribus exhaustivibus, animi pathematibus deprimentibus, abusu spirituosorum, cita temperiei corporis mutatione absolvuntur suffulciunt. Ast qui ex praemissis famem morbosam, absentiam symptomatum debilitatem indicantium urinae quantitatem cum praesentia sacchari explicabis?

Ingeniosam de morbi quem pertractamus causa proxima ceber. Henke (3) adstruit sententiam, qui nec assimilationis defectum, nec secretionem perversam renum, nec excedentem vasorum lymphaticorum activitatem, ut momenta pathogenetica seorsum considerata pro explicanda diabetis pathogenia sufficere existimat; verum ipsum diabetem ut affectionem totius systematis lymphatici, ejus totidem gradus, momenta praemissa efficiunt, considerat.

1. Assimilatio imperfecta symptomatibus prodromis seu tur-

(1) Anfangsgründe d. prakt. Arzneyk. 3. Bd.

(2) Dissert. de vera diab. causa. Götting. 1824.

(3) Handbuch der spec. Pathologie. Bd. 2.

bis organorum digestionis notata primum sistit morbi gradum.

2. Alterum gradum efficit perversa renum secretio, quae ratione incognita ex humoribus animalibus imperfectis eodem modo ut in aliis systematis reproductivi affectionibus contingit, quibus perversa inducitur renum secretio, sic in helminthiasi lactescens, in feбри gastrica jumentosa secedit urina, post usum terebinthinae, quae violae redolet, post asparagi usum foetet urina. Quid obstat, quo minus renes plantarum instar ex humoribus sibi advectis saccharum parent? an in plantis dulces in stirpis ipsius tabem ad cortices exudare humores non saepe videre obvium est? An dulcedinem melleam in sudore hominum, saliva phthisi affectorum, cerumine aurium secus amaro, observatores non adverterunt? quin imo nec imerito suspicari in diarrhoeis chronicis jacturam materiae nutrientis et saccharinae saepius ac sciamus tabis rapide increscentis et intensae famis rationem continere. Strictam vero has inter morborum formas et diabetem analogiam incedere, coexistentia diabets cum illis, alternatio et transitus unius in alium manifeste ducunt. Rollo diabetici sputa rejicientis dulcia exemplum adducit, salivae fluxus in alio cum diabete alternat (Reil) Tussis chronica diabetsi cedit (Pearson in Rollo) Ascaridum copia quam maxima tum praecedit, tum comitatur diabetem (Frank).

3tium gradum partium solidarum sistit resolutio, emaciationis rationem continens, quae hac in cachexia per organa urophora ea ratione ut in alia tabis specie, per sudores colliquativos, diarrhoeas, blennorrhoeas, vel impetigines contingit.

Haec tamen vix exposita diabetsi pathogenia symptomaticam potius quam nosologicam continet morbi theoriam, neque, cur in generali systematis reproductivi hac effectione solum renes laborent, aut qualiter sacchari formatio contingat quaerentibus respondet.

Quam Darwin (1) de causa proxima fovet opinio, motus vasorum lymphaticorum retrogradi, quo chylus antequam in ductum thoracicum perveniat in renes vehatur, mere hypothetica et arbitraria est, saccharogeneseos enim doctrina in tenebris relicta, coeliacam vel lienteriam urina-

(1) Sammlung auserlesener Abhandlungen z. Gebr. f. pr. A. Bd. VI.

lem potius, quam diabetem mellitum oriri debere nemo non asseret.

Alii cum Kausch (1) in constans morbi symptoma siccitatem et squamosam cutis indolem attenti, copiamque urinarum ingesta longe superantem, in auctam cutis absorptionem cum imminuta ex obstructione vasorum exhalantium transpiratione essentialiam morbi locarunt, idemque analogia cutis sub spasmis, terrore, frigore, in quibus cum mutata urinae forma haec aucta secedit probare conati sunt. — Quod quidem concedendum esset, si solius quantitatis ratio haberetur, cum vero sitis et saccharogenesis momenta in hoc morbo principalia ex absorptione cutis nequaquam explicanda constituent, quin imo, cum Medici diabeticorum cutem non tantum naturali cutis madore emollitam, verum et tanto viderint sudore tectam, ut penes immanem, quam evacuarunt lotii quantitatem aegri sudore fere difflexerint, assertum labefactari, necesse est.

Heidmann (2) ex nimia chyli in pulmonibus oxydatione diabetis repetit originem sequenti modo: chylus ex debilitate organorum digerentium imperfecte paratus in sanguinem conversus, oxygenii respirationis sub processu majore quantitate impregnatus, separato pari ratione carbonio in saccharum convertitur, qui systema vasorum stimulo perregrino lacesitum ad eliminationem materiae peregrinae per renes compellit. Ex hac nimia systematis haematophori et renum irritatione, motus febriles, dolores capitis, lumborum, ex impedita nutritione, et materiae organicae deperditione, debilitas, tabes, appetitus auctus, ex humoris serosi excretionem siccitas cutis, sitis intensa, provocatur.

Expertissimus P. Frank diabetis ortum peculiari adscribit veneno, ejusdem cum rabiei caninae indolis, verum modo e contrario in faucium nervos, atque universum systema lymphaticum saeviente, quod hydrophobiae spontaneae exemplo sub peculiari vitae positione in organismo praeparatur. Intensa per acrem hunc stimulum vasorum resorbentium activitati, sitis, fames, ardor in ventriculo citissimus chyli non adeo ob ventriculi debilitatem, quam ob celeriores resorptionem vix satis in abdomine subacti in secundas vias transitus debetur; ab exaltata vero cutis

(1) Medic.-chirurg. Erfahrung in Briefen. Leipzig 1798.

(2) Rollo de diabete, op. inf. cit.

absorptione, absorpti vero torrenti^{us} versus renes directio-
ne secretio cutanea languens siccitasque; a materiae de-
mum nutrientis nondum assimilatae, quae potissimam sac-
chari partem gerit, et ejusdem quae in substantiam ces-
serat animale[m] resolutae per renes excretionem tabem ad-
matulam repetendam esse. — Verum etiamsi veneni exi-
stentia, quae mere hypothetica et arbitraria est, plene
demonstrata foret, non proximam sed remotam habere-
mus morbi causam, et tunc quoque morbosa renum secre-
tio, saccharogenesosque expositio nunca fundamento de-
stituta foret.

Nonnulli cum Vogel (1) paresim sive debilitatem,
aut laxitatem, vel statum spasticum ex irritatione oriun-
dum diabete subesse opinantur; attoniam ex pallore mar-
core, tubulorum renalium expansorum probant exemplis.
Spasnum, partim a causis quibus morbus excitatus fuerit
antagonisticis, arthritide, ulcere, febris intermittenti prae-
cociter sanatis, quae instar stimuli meri agere putabantur,
et utilitate remediorum revellentium et sopientium, par-
tim a symptomatibus quae morbum comitantur indolis spa-
sticae repetierunt. — Verum atonia concessa, repentinus
diabete absque causis debilitantibus ortus, typicus decur-
sus, dilatatio morbosa post inflammationes quin diabetes
sequeretur, effectus roborantium nocivus saepe, saccharo-
genesis, qui explicari poterunt? Qui vero spasnum ex
stimulo profectum morbo subesse autumant; qui reddent
rationem: cur sub tanta morborum spasticorum frequentia,
aut in ipsa Nephralgia diabetes tam rarus occurrat? nec,
qui saccharum ex tali irritatione sola generetur, nec ta-
bis universalis quaestioni satisfacere valent.

Creutzwieser similem priori, modificatam tamen
aliquantulum de causa diabete proxima duplici sub forma
comparentis adornat sententiam. Huic diabetes phthisis est
renum lymphatica analogae phthisi pulmonum pituitosae.
In spastica nimia renum irritabilitate materias nutrientes
versus renes allicit, hinc secretio urinae dulcis materia
nutriente scatentis aucta, febris hectica et tabes. In tor-
pida laxitas vasorum renalium affluxum humorum provo-
cat, qui stimulo accedente augetur, quod eodem prorsus
modo ut in blennorrhoea glandularum meibomianarum vel
hydropse contingere ait, ex consumptione et cutis aucta ra-

(1) Praelect. academ. §. 367.

sorptione excedens urinae copia explicatur. — Sed ne prius dicta repetam, inepta diabetis cum phthisi pituitosa, blepharoblennorrhoea et hydrope comparatio; diabetis spastici et torpidi, ut morbi formae a se disjunctae ex uno eodemque fonte, nimia irritatione, origo perpendenti facile theoriae insufficientiam exhibent.

Dupuytren et Thénard (1) causam proximam diabetis in exaltatam et perversam renum secretionem, eo quod nullis excepta urina, in humoribus sacchari praesentia detegatur, probandam collocant. Reliqua morbi symptomata, appetitus cibi, sitisque augmentum, absorptionem cutis exaltatam, ut consecutaria deperditionis, quae in justa cum restaurationis necessitate relatione sunt considerant, quae in hoc morbo non aliter ac in aliis evacuationibus nimis obtinent, inde prompta in tubo intestinali elaboratio, et parva quae remanet foecum quantitas. — Licet vero multa hic paucis absolvantur; ultro tamen indagantem unde dulcedo in saliva, sudore, muco, cerumine, unde perversa, et cur recte saccharinae et non alterius substantiae per renes secretio? imperfectio theoriae non latebit.

Meritissimus de re medica Hufeland (2) sedem morbi renibus attribuit, causamque diabetis proximam a momento chemico in renibus mutato repetit, quo ex sanguine sublatis partibus aliis ad urinam in statu normali pertinentibus saccharum generatur, cujus rei fundamentum in affinitate electiva renum ad saccharum in sanguine ut nutrientium princeps contentum quaerendum est, quo subtracto tabem subsequi necesse est. — Haec affinitas, si demonstrata foret, sufficientem quidem saccharogeneseos rationem redderet.

Sprengel (3) exinde quod urina diabeticorum diversa mixtione ab illa sanorum differat saccharinumque principium extracto plantarum simile Kali oxalico acetateque calcis constans evaporatione praebet; sanorum vero urina urico, azoo abundante salibusque phosphoricis divesprehendatur, asserit: quemadmodum, in infantibus voracibus, iisque quorum ossa nondum conferbuerunt, quorumque urina salibus scetat oxalidis atque benzoicis, sic in dia-

(1) Instit. med. Tom. IV.
(2) Journal du Medecin, inf. cit.
(3) Encyclopedie der Medicin, inf. cit.

beticis mutationi acidorum vegetabilium in phosphoricum, albuminis et extracti saccharini vegetabilis in azotico praegnantem uricam substantiam aliquid ut officiat oportere. Idque si salium phosphoricum in ipsis plantis ortum ex mutatione oxalicorum, aceticorum, et benzoicorum accessu azotici consideremus, ex vitio assimilationis, quae eo modo labefactata esse videtur, ut chylus albuminosam et gelatinosam retineat indolem, partem fibrosam azoo scantem haud accipiat fieri debere; ac proinde ex prohibito azotici accessu, assimilationem hactenus perverti ac substantiam animaleam ad gradum vegetabilem eatenus deprimi ut diabetes oriatur. — Qui vero perpenderit assimilationem non solum per conditionem processus vitalis in his organis vigentem, verum etiam per chyli ex intestinis ad haec allati indolem determinari; porro raritatem diabetes in tanta assimilationis morborum frequentia, lubens concedat non in assimilationis functione perversa; verum altius in organorum digerentium laesione culpam morbi quaerendam esse, quod tamen evincere, quibus crebra est observandi occasio relinquimus.

Haase (1) morbi pathogeniam ex affectione organismi primo dinamica, cui serius momentum accedit chemicum sequenti ratione derivat.

Primum diabetes momentum sistit hyperoxydatio humorum entericorum ex impedita per infarctus hepatis, lienisque in diabeticis frequentissima occurrentes functione libera contingens. Humor sic degeneratus in organismum ut potentia nocens, eo modo redundat, ut resorptionis processum in organis digestionis et cute excitet, inde famis, sitis, lotique rationes cibi et potus excedens augmentum. Renes eundem experti stimulum, exemplo vinorum recentium acidulorum et cerevisiarum eo largius urinam fundunt, quo irritabilitas eorum per calculos renales vitam voluptuosam; abusu diureticorum magis exaltata fuerat. Hoc momentum erat dynamicum, morbus dynamicus, eoque, donec diabetes insipidus est durans, sanationi haud repugnans. Mox vero chemicum, alterum momentum prodit, therapiae rebelle, nullis cedens medicorum armis vel solum pertinaciter, utpote saccharogenesi incohante, quae acido praedominante in organismo ex cibus amylaceis, quibus homines conditionis inferioris plerumque diabete cor-

(1) Op. proprio, inf. cit.

repti victitare solent; eodem modo contingit, prout in experimento Kirchhoffi, et aliorum chemicorum per acidum nitricum, muriaticum, aceticum extra corpus elicitur, ideo in excretionibus serosis, sanguine, saliva dulcedo, ut in ictero amarities. Renes id solum in diabete praestant, ut paratam materiam saccharinam maxima ex parte ex sanguine excernant. Cita autem corporis consumptio iacturae materiae nutrientis restitutionem superanti debetur. Theoria haec de hyperoxydatione humorum clarior est, si remedium, quae hoc in morbo profuerunt ratio habeatur, opii, camphorae, pulveris Doverii, sulfuretorum, praecipue hydrosulfuris ammoniae, quae abundantia quo pollent hydrogenio virtutem debent desoxydantem, et narcoticam. — Licet vero haec diabetis theoria infarctibus, et materiae amylicae cum humoribus hyperoxidatis concursui innixa summa sit attentione digna, tum ob simplicitatem, tum ob facilem, quem inde capiunt phaenomena explicatum; minime tamen quaestioni pathogeniae diabetis plene satisfacit. Reponendum enim habemus, cur homines infarctibus, et acido per longissimam vitae periodum, quin diabete plectantur perstant?

Ingeniosam, quam Stosch (1) de hujus morbi causa proxima stabilivit theoria, hypothese nititur systema automaticum in factorem positivum et negativum bifarianti. Haecce secundum auctorem diabetes tabi nervosae adnumerandus paralysem resorptionis venosae sive factoris negativis systematis automatici, quatenus chylicationi praestit, ut causam proximam agnoscit. — Systema venosum resorbendis materiis liquatione organica destructis dicatum, partes nota organica scatentes ulteriori metamorphosi progredienti ineptas, chylo vero, cui character per has animalis altior imprimatur, necessarias restituit. Torpente hocce assimilationis ramo, deficientibusque partibus memoratis, chylus praedominante, quam ex chymo attulit oxygenii vi hyperoxydatus ad altiore dignitatem animale extolli nequit. quapropter sanguini mixtus, ut materia cruda per renes excernitur, inde defectus urici, praesentiaque sacchari, macies, et cachexia universalis. Caetera quoque morbi symptomata, ex hocce derivat fonte, quae tamen cum evicta, experientiae lydio nedum probata sint, veris, certisque ne locum praeripiam relinquenda esse censi.

(1) Op. inf. cit.

In tanto rerum discrimine sententiarumque ambiguitate, cum quamcunque amplectamur theoriam, vix inoffenso versabimur pede, desistendum, et missis, quae alii Vaat, Hoffman, Brandis, Barry, Lyster, Trnka, Berndt, etc. ingeniose circa hoc objectum excogitarunt hypothesebus, a materia caligine tecta ad eas transeundem esse dixi morbi causas, quas ratio expositionis jubet, experientia vero comprobatur.

Causae praedisponentes.

Litigant auctores de necessitate ad hunc morbum dispositionis, quae ob casus raritatem tam incerta est; ut ex opinionibus dissentientium nil certi colligere liceat; Haereditariam nonnulli volunt esse dispositionem; pro qua tuenda plurimum ejusdem familiae membrorum diabete affectorum adducuntur casus. Apud Reil patris et filiae, apud Rollo trium fratrum, qui diabete periverunt narrantur exempla. P. Frank duo ejusdem familiae membra morbo fuisse correpta refert. Is enflam septem libros eorundem parentum diabete consumptos fuisse narrat. Aetatem alii accusant mediam et provectam, quibus tamen experientia, qua constat, nec tenerrimam evitasse morbum; imo ad mentem Mortonii infantes sub dentitionis periodo maxima gaudere in hunc morbum proclivitate, sumopere refragatur.

Sexum dispositionis rationem continere, alii asserunt, unde mares prae foeminis morbum crebrius contrahunt; verum id frequentiae causarum morbum provocantium, quibus vi officii opponuntur potius, quam sexui tribuendum esse videtur, nam sexum sequiorem morbo affici superius memorata a Morgagnio et Frank adducta docent exempla.

Habitu robustum Nicolas et Guedeville, scrophulosum Richter, alium alii accusant, verum et vegeti, et debiles, ac cachectici simul non raro praebent morbi exempla. Plurimum vitae genus idque merito inculpat, qui vitam sedentariam agunt, qua torpor organorum abdominalium inducitur, imprimis, si huic animi pathemata opitulentur; qui in locis humidis depressis paludosis degunt; qui miseram laboriosam agunt vitam longosque post diei labores, vires cibis amylaceis fatuis resarcire student facilius morbi fomitem contrahunt; sed et ii quibus valida

sunt ventriculi vires, atque ad vitam laetam prona, dum laboribus corpus exercent, varia nutrimenta potulentaque abundanter ingerunt dispositione in diabetem donantur, aut qui amissas per labores nimios exhaurientes, vires larga nutrimentorum potulentorumque fortiter stimulantium mole reficiunt terribilis serunt morbi semina.

Unde non unum horum momentorum dispositioni inducendae sufficere, verum plurium concursu opus esse judicamus, praeter haec vero momenti praedisponentibus accensenda erunt: abusus potulentorum aquosorum imprimis tepide sumtorum: abusus theae, coffeae, ut (Boerhaave in sedulo litterarum Studioso observat) vinorum acidulorum; (Nicolas et Guédeville) cerevisiae albae, (Trnka) aquarum mineralium, (Lister) diureticorum acrium, cantharidum, asparagi officinalis apii petroselini, baccarum juniperi, allii, cepae, raphani rustic., balsamorum naturalium, emmenagogorum, mercurialium et antimonialium; virium corporis per labores duos, sanguinis per haemorrhagias, venaesectiones repetitas jactura, morbos praegressos exhaustio; vita libidinosa, cathartorum abusus protractus, equitationes nimiae, animi pathemata, tristitia, curae sollicitudines etc.

Causae excitantes.

Licet haec momenta praedisponentia, si longiori mora influant excitantium vices non obire non possint; sunt tamen quaedam peculiari excitantium titulo insignita. Huc spectant: Refrigerium, morborum complurium principalis fons; qua vero ratione contingat, aut quarum conditionum specialium concursu opus sit, ut recte hic et non alter ex imani morborum cohorte per hunc influxum provocetur non constat. Dietam vegetabilem, usumque amylaceorum, solani tuberosi, leguminum usum protractum alii ut causas excitantes agnoscunt; verum cum in tanta victus vegetabilis frequentia diabetes tam rarus occurrat, cum experimenta in animalibus idem haud confirmet; victum vegetabilem solum in plurium potentiarum consortio diabets matrem constituere concludimus. Metastases prout aliorum morborum periculosissimorum ita et Diabets genitrix habetur, idem auctorum observatio loquitur: suppressio materiae perspirabilis cutis (Brandis) arthritidis (Cornik) scabiei (Whytt) miliaris (Neufeld)

Leucorrhoeae (Ballonius) dysenteriae, ulcerum inveteratorum (Sydenham) in terribilem diabetis formam erupere. Morbi organici systematis nervosi, uti etiam infarctus abdominales in nexu cum diabete existere autopsia cadaverum edocti testantur auctores. Saburram biliosam in ventriculo collectam, aut stercoraceam intestinorum renes mole sua mechanice irritantem (Hoffman) praecipue vero verminosam ut causas adducunt excitantes.

Ne Dureti judiciosi exemplum millipede in renibus gerentis Dei misericordia exclusum in testimonium adducam, aliorum fide dignissimorum relatione constat, irritationem per vermes intestinales, imprimis ascarides causam morbi quem pertractamus frequentissime constituisse. Fürst enau in puero bienni, Silvaticus in septenni diabetem anthelminticis repressit. Frank idem in uno aegrotorum quos sub cura habuit observavit. Porro morbi organorum uropoeticorum, ischuriam in diabetem abiisse Harris, Hoffman docet. Ruysch duebus in diabetis renes exulceratos reperit, ureteres intestini instar dilatatos, scabiem vesicae Trnka alii calculos, indurationes, ossificationes et similia accusant. Tandem et prava consuetudo lotium diu retinendi, atque Coluberi et dipsadis serpentis morsus. — An contagium specificum ut ex uno casu Roil edoctus testatur, in seriem horum momentorum sit collocandum, posteriorum observationi relinquimus.

P r o g n o s i s.

Qui enorme materiae organicae hoc in morbo dispendium rite perpenderit, hunc vix fallit, morbum hunc in seriem gravissimorum collocandum esse, in quo parum arti, minus autocratiae soli fidendum, inde praesagium omnis aevi infaustum invenimus. Non desunt quidem illius felicitati sub omni curati quae spem erigant exempla, imo recentiorum quidam Dupuytren, Thénard, Nicolas et Guedeville, quos profundior in selectu remediorum naturae duxit cognitio, indubitatis innixi observationibus affirmant: nullo sub periodo esse diabetem insanabilem, nequidem tunc, prostratis dum jam digestionis viribus, haec materias nutrientes suppeditare recuset; verum, si ex 20 quos Cullen conspexit, tractavitque aegris, nec unum a morbo liberatum legamus; si P. Frank diabeticorum, quos in pra-

xi amplissima complures habuit, tantum duorum meminit, qui perfecte convaluisse videbantur, et quorum unus optime nutritus licet incesserat per plures jam menses, a morbo prehensus perivit, inviti in opinionem rapimur: plerosque medicorum de felici curae successu gloriatos curam palliativam pro radicali, diuresim vero symptomaticam pro diabete habuisse.

Quae tamen cum quadam probabilitate in prognosi statui possunt ad haec redeunt: Diabetis insipidi sanatio ut levioris morbi gradus minore premitur difficultate, ac melliti, rarissime ut ex dictis patet sanati. Nonnisi longiori mora symptomatibus silentibus, extinctio quam molimur morbi plena ut certa considerari potest; accidit enim non infrequenter, ut emendationis speciosae succedant periodi, in quibus essentialia recedunt morbi symptomata, brevi tamen plerumque ex levi diaetae errore, animi motu, aut redintegrato vitae genere caput efferentia, adeo ut qui nunc de morbo feliciter devicto laetaretur eodem prehensus recidivo corruerit. — Senes in quibus compages organica laxior, propensio in indurationes major et ossificationes, systema reproductivum a vigore recedit, reactio minor, potius quam juvenes, in quibus contraria organisationis et vitalitatis obtinet ratio, ab hoc morbo periculum incurrunr. — Bibaces et libidinosi, exaltata quippe abusu Bacchi et Veneris organorum uropoeticorum irritabilitate instructi, gravius aliis diabete plectuntur. — Quo majori quantitate lotium mittitur, quoque principii saccharini copia scatet notabiliore, gravius eo imminet aegro periculum. — Vitia organica viscerum, abscessus, ulcera renum, amplificationes, ossificationes vasorum, intumescitiae, nec non infarctus indurationes glandularum meseraicarum, hepatis, lienis pharmacis rebelles, phthises pulmonum, sive praecesserint, sive, quod plerumque contingere solet, per ipsum morbum inducantur diabetem insanabilem annunciant, exitumque lethalem praesagiunt. — Diabetes febris jam lentae symptomatibus stipatus cito in pejus ruit; nec tamen desunt vitae talium aegrorum per annum et ultro protractae exempla. Ubi hydrops diabete, quod vix non ubique fit, semet associat senescenti, vicina, pulsat mors. — Unde caute cum hujus morbi prognosi mercandum esse, cui vit patet.

T h e r a p i a .

Nullibi plerumque medicinam auxilii egenam magis esse, quam, ubi majores remediorum divitias pro una eademque aegritudine possideri gloriantur theoretici, vel in ipso diabete apparet, in quo tam multa, tamque contraria inter se laudata fuerunt auxilia, ut vel ex hac sola rationis medendi inconstantia, plurimorum jam nimis manifestetur inertia. Pro varia nimirum, quam sibi quisque de natura morbi formaverat idea, diversa etiam ex omni fere remediorum classe non tam ipsi morbo opposita, ac variae quam de morbo fovebant sententiae adaptata fuerunt. Ex hoc ingenti Medicaminum penu selecta sic ordinabimus, ut praemissis iis, quae veteribus placuerunt remedia, recentiorum cohors sequatur, ordine quantum licet pharmacologico.

Veteres momentum morbi principale ignorantes methodum, quam idea de morbo concepta poposcerat, scientiarum vero gradus admisit medendi sequebantur.

Celsus suadet exercitium corporis, frictiones, balnea, usum alimentorum adstringentium, vini austeri frigide epoti, tepide per hiemem; monetque sollicitè illa evitare, quae uberiores urinarum fluxum excitare solent.

Arctaeus diabete hydropi aequiparans, a quo non nisi aquilegio differt, causa soluta regimen, quale hydropi convenit praecipit, rationem praecipuam sitis habens ardentis, ad quam fallendam cum numerosis remediis aliis mastiche, palmulis, malis cydoniorum, lacte, alica, theriaca Mithridatis, vinum adstringens pro stomacho roborando comendat.

Trallianus rejectis salsis atque aromaticis aliisque largiorem urinae secretionem cientibus, cibos crassos non facile in urinam convertendos porrigi jubet.

Aëtius venaesectione praemissa diuretica blanda suadet, quae tamen malo provento solerter vitari debent. Maximum autem huic affectioni remedium est, ut statim potatum revomatur. Diaeta uti convenit frigidiori, olera refrigerantia, cibi succulenti et mordacitate carentes exhibeantur, ova, alica, carnes porcinae probe coctae, vinum rufum, caseus recens, citra salem, porro non absurdum erit stuporem inducentibus uti: opio, castoreo, ex diaphore-

ficis, maxime balneum vaporis, tum externa alia praescribit.

P. Aegineta methodos duas priores in unam nectit.

Actuarius „Ut in alvi profluvio fluxionem per urinam cientia derivamus et alvum reprimentibus ipsam sistimus, ita hic viceversa instituenda est curatio, et suo lentore infarciendis, adstringentibusque et refrigerantibus fluxum cobibere, ac modice emollientibus ventrem laxare decet.

Quibus collectis combinatisque haud arduum erit colligere potissima veterum remedia sanguinis missionem universalem, cibos aegre comutabiles, et vinum rufum constituisse; quibus Aëtius dietam scopo maxime adaequatam, et narcotica addit. Ut adeo hic, licet empirice magis non ut nostro aevo chemicis ex rationibus veritati quam proximus accesserit.

Quae recentiores commendarunt auxilia, numerosa quidem, nequaquam vero eodem se probarunt effectu.

Quare ex sequentibus, quorum virtus Auctorum testimonio probata passim fuerat, aptissima, individualitati congrua seligenda erunt.

Methodus antiphlogistica et ex hac sanguinis evacuatio universalis, veteribus imprimis morbi initio placuisse ex supra adductis patet.

Recentissimis temporibus Vatt Anglus bonum hujus remedii effectum serie exemplorum probat, laudatque venaesectionem ut praestantissimum et unicum in diabete remedium; cui consentire plurimi recusant, et aliis idem condemnantibus auxilium, alii non nisi congestionibus versus organa nobiliora urgentibus adhibendum esse judicant; mirantur enim, qua ratione in morbo asthenico deprimens evacuatio prodesse possit. — Sit mihi fas meam quoque vilem de hac re cogitanti opinionem fateri. Sequens mihi venaesectionis in morbi primordiis utilitatis arrisit ratio. Cum in diabete sanguinis inaequalis distributio in organismo et manifesta versus renes congestio obtineat, ob statum eorum sive sympathice sive idiopathice irritatum; haec irritatio per continuum humorum affluxum, in specie sanguinis materia peregrina gravidae, aut solum ob vitiatam assimilationem in statu morbo constituti affluxum non sustineri non potest. Remoto per venaesectionem hoc stimulo, irritatio quoque pro tempore suffertur, unde lo-

cus et tempus aliis medicamentis adhibendis conceditur. — Et certo, si numerum et auctoritatem eorum, qui omni aevo hocce remedium comendarunt respiciamus; nequaquam idem vilipendendum, verum cum cautela observationi ulteriori submitendum esse censerem.

Emetica vi renum secretionem restringendi antagonistica a Trnka, Stosch, Richter, Berndt laudata, tunc praecipue indicantur, si corporum perregrinorum in intestina delatorum, aut sabburrae ibidem generatae urget evacuatio, aut ubi indicatio totius systematis nervosi aut solum reproductionis alienatae activitatem emendandi, haec posceret remedia. Ut vero debitum praestent effectum saepius adhibenda sunt. Exhibentur vero aut dosi plena aut tantum refracta, ut nauseam excitent. Principem locum occupat Rad. Ipecacuanha, sed fere eodem fructu Tartarus emeticus porrigitur.

Purgantia per alvum, imprimis ea; quae praeter catharticam roborantem quoque exerunt virtutem, quo respectu Rheum ceteris palmam praeripit, quod Harris, Mortonius Buchvald exemplis in Trnka adductis magnis efferunt laudibus; sed nec alia hujus ordinis remedia negligenda erunt, ob alvi enim constipationem, quae partim secretioni in tubo intestinali turbata, partim opii largo usu necessario inducitur frequentissime indicantur.

Solventia in cura hujus mali effectum exeruisse laudabilem alii referunt. P. Frank mercurialium, quibus salivatio cietur usui multum fident. Scott duorum refert historiam diabeticorum hydrargyri usu sanatorum quorum alteruter recidivam passus acidi nitrici ope sanatus est. Josephus Frank eundem obtinuit felicem successum a hydrargyro forma unguenti adhibito. Exhibetur vero tunc praecipue, ubi syphilis, si non causam excitantem solum complicationem constituit. Optimum tum temporis corrosivus constituit remedium, qui saccharum decomponere et quae merc dulcis agere fertur. Antimonialia et Kalina alii commendant.

Roborantia, adstringentia, amara alii in auxilium vocarunt, qui veram debilitatem, laxitatem compagis organorum morbo subesse rati vim his addere intenderunt. Certo ubi acidum primarum viarum evacuatam, sensibilitas justa eorum applicationi non obest, non tantum robur organis, plasticitatem humoribus addunt verum

et periculosus symptomatibus maciei, febrilentae diarrhoeae frequentissime occurrunt. Ex hoc penu inter caetera quasiae, Cortici quercus, tormentillae, imprimis vero Cort. Peruviano multam tribuunt laudem. Stöller quadragenarium, alium Feriar ope Corticis cum elixirio vitrioli sanitati restituit; Inter auctores Witringham hocce remedium multum comendat, qui penes hujus usum aluminis et aceti fomentationes externe adhibendas esse suadet.

Ferro qui judicant morbum esse debellandum aquas martiales pro potu, insuper phosphatem ferri exhiberi volunt (Frank Venables). — Alumen frequenter in aegri salutem fuisse exhibitum in pluribus Medicorum scriptis invenimus, sive in pulvere, sive in sero lactis solutum bis terve de die a scrupulo ad drachmam senis ut Frank suadet exhibeatur. Michaelis juvenem per annos diabete afflictum hocce curavit pharmaco. Gumi Kino Abrahamson, Catechu, Baglio et Schmid gloriose adhibuerunt, quorum tamen virtutem Gummi Myrrha ad mentem C. Griffithii multum superat, quam specifica plane virtute gaudere sequenti in connubio asserit: Rp: Myrrhae drach. I. solve terendo cum aqua alexiter simpl. unc. VI. et sem., adde sal absinthii drach. sem. sal Martis gr. XII., hanc massam in quatuor partes dividendam, per nycthemeron assumi et cum usu vini chalibeati, elixir acid Whyt. infus. Rhei vinos et Tinctur Cort. peruv. necti jubet. Ex amaris demum Veitsch fellis tauri usum recentis prae ceteris laudat.

Ex stimulantium serie Stosch camphoram extollit exemplum diabetis hoc pharmaco dissipati referens. Schall activitatem illius in casu diabetis cum paralysis ac convulsionibus femoris dextri probatam reperit sequenti in connubio: Rp. Gumi Kino scrup duos Camphorae scr. I. et sem., pulveris aromat scr. I. flor. Zinc. scr. sem. f. mas. in 20 pill divid. dentur duo mane et nocte cum infus. Valerian et Tinct. Catechu ad unciam unam ter p. diem. Asae foetidae cum extr. myrrhae aquoso; ac Valerian usum conspicuum excepisse urinarum decrementum, ac tandem a Cupri ammoniacalis bis de die a gr. sem. ad integrum porrecto perfectam valetudinem excepisse, quam lautior confirmaverat victus P. Frank in laudem Cupri ammoniacalis refert.

Aetheris acet. cum liq. amon. succ. et Tinct. Castor usum le Fils approbatum comendat. C. Wolf curas diabetis asae foetid. felis tauri, ammonii pyro oleosi ac olei valerianae auxilio successu felici probatos ac Chinae ope terminatas refert, cui Muhrbek diabetem insipidum eodem tractans effectu consentit. Cantharidum vim medicatricem alii decantant, siye pulveris, siye Tincturae forma, sola vel in connubio cum opio ac Cortice exhibeatur, quarum tamen virtus a plerisque in dubium vocatur. P. Frank in diabete insipido post decem hujus tincturae guttulas conspicuum urinarum decrementum, gravissima stranguria exceptum fida observatione refert, in alio vero dolores non quidem augebantur, verum nec urinae quantitas iminuta post hujus remedii usum observata fuit. Feliciorem successu unus ex ejus auditoribus cantharidum in hoc morbo usum fecit, quorum emplastro ossi sacro imposito duos diabeticos restituit.

Ex Narcoticorum categoria, Opium quam maxime fuit commendatum, quod malum quidem minime radicitus evellit, ejus tamen ordinis remedium est, quod mordacem polydypsiam et molestam famem, et cum his morbosam urinarum secretionem restringendo tolerabilem reddit aegri statum. Majori tamen dosi propinandum esse, ut optatus habeatur effectus experientia docuit, alvus inde constipa aliis est remediis interponendis debellanda. Notandum tamen ingentes nonnunquam hujus pharmaci doses ab aegris sine omni noxa perferri. Kreutzwieser, Rollo et alii opii puri aut in connubio cum magnesia ut Creutzwieser, vel cum tinctura antimonii tartarisata ut Rollo bono cum effectu adhibuit, usum, sufficere existimat. Cornik, Verner, Bader idem solum in connubio cum ipecacuanha optatum praestare effectum censent, ad cujus veritatem probandam Cornik duorum refert diabetorum ope pulveris Doveri sanatorum historias, in quibus remedium a granis 20 quotidie circa horas vespertinas exhibitis ascendendo adeo auxit, ut post tres septimanas quotidie eodem tempore 70 exhibuerit. — Alterum quod e narcoticorum regno gloriam sibi hoc in morbo conscivit est:

Ammonium hydrogenato sulphuratum, quod secretionem renum exorbitantem restringit, humorum vero hyperoxydationem coercescit. Phaenomena quae usum

hujus medicamenti per diabetem excipiunt sunt sequentia: famis iminuitur, spasmi (si adsunt) solvuntur, urinae secretio restringitur, gingiva et lingua ruborem laetum amittunt, urina quantitative iminuta nullum principii saccharini residuum praebet, verum partes in urina sanorum inveniri solitas. Hoc pharmacum a Rollo nequaquam in morbo recenti, verum solum in ejus progressu, ubi per Kali sulphurati victusque animalis usum sacchari in lotio iminuta reperitur copia, fluxu illius sub molesta fame atque siti perdurante indicatum maxime comendatur. Inter plures Travenfeld, Albers idem optato cum effectu adhibuere remedium. Caute tamen hocce cum pharmaco, ac sedula nonnisi medici sub inspectione porrigendum, quod non tantum ex virtute illius generali, qua constat: idem vertiginem, debilitatem, temulentiam, somnum profundum, alvi obstructionem, et imminutam pulsus frequentiam inducere, verum et auctorum testimonio, qui noxios inde effectus videre, probabile fit. Rollo idem cum opio ac antimonialibus ad 4 usque 12 guttas quater per diem in aqua destillata porrigit. Alii 4 usque 6 in libra semis aquae destillatae guttas bis aut ter de die repetendas sufficere existimant.

Qui acidum in primis viis praedominans interni ardoris pro causa aspiciunt; hi aquam ex calce paratam cum lacte (Rollo) vel magnesiam, quam calcinatam Hufeland laudat, adhibendam esse censent.

Alii, quae acria in sanguine involverent demulcentia cum lacte porrecta, mucilagines, emulsiones ex gummi arabico, tragacanthae reliquis praeferenda esse duxerunt. Tum demum nec defuere, qui putridam ut solutionem averterent praeter supra memorata cinchonacea acida quoque hujus loci esse judicarunt. Wright acidum citricum. Chavasse, Gilbi acidum nitricum. Schaefer acidum sulphuricum in aegrorum salutem nec spe frustrati converterunt.

Externorum quoque remediorum utilitatem in morbo hoc atroci haud vilipendendam esse experientia docuit. Vesicantium salubritatem supra memoratam hoc loco haud repetendam esse duxi. — Balnea tepida prosperrimo a viris Berndt, Meyers, Cullen, Watt, Wolf, Ritter et pluribus successu fuisse adhibita, horum primus refert, exemplum adducens speciale pueri ther-

mis Viesbadensibus ad suam C. Ritter sanati. Huc et balneum vaporis ab Aëtio praecipue commendatum. Cutis inunctiones cum oleo, quas, ut cutis spiracula, quae aquam atmosphaerae avidè haurire credebantur obturarent Tissot suasit, Rollo sollicite adhibuit, post hunc plures, quin ullus fructum inde retulisset. Tandem balnea, et frictiones aromaticae, indusiaque ex panno aspero (Flanell) confecta a Rollo multum commendata attentionem merentur.

Expositis hisce in diabete applicari solitis adminiculis methodos oportuisset theoriis supra memoratis conformes adornare; verum cum omnes enumerare hoc loco nec spatium nec tempus concedatur, unam eamque celebratissimam commemorasse sufficiat: videlicet a Rollo propositam et experimentis a Dupuytren et Thenard, Nicolas et Guedeville institutis probatam, quae in cura hujus morbi tanti momenti est: ut medicorum fungentium nemo, ubi de hac agitur, eam ignorare possit.

Duplicem vero hicce Vir format indicationem a generatione sacchari et ventriculi activitate morbose exaltata desumptam.

Prima indicatio poscit generationem sive evolutionem materiae saccharinae in ventriculo praepedire. — Huic indicationi per dietam stricte animaleam satisfacit, cum vegetabilia saccharogenesi faveant. Optime conducunt carnes vetustae, pingues, rancidae, si ventriculus has ferat, et quidem suilla, vervecina, ferina, quae plurimum azoi, atque sales praebet phosphoricos prae reliquis commendanda. Ne autem victus carniū nimis fatiget aegrum, medicinam ingratiſsimam victui huic praeferentem, varietatis causa pisces, ostreae, ova sorbilla, caseus non recens et lac cum una tertia parte aquae calcis remixtum, quod simul potui inservit interdum substituuntur. Pro potu jusculum carnis, mixtum ex aqua communi et aqua menthae piperitae addito vitello ovi; praeterea vino nimium aduetis, vel quibus vires nimium debiles paucillum spiritus vini copiosa in aqua. Evitatis omnibus potibus fermentatis, summa observetur in cibus potulentisque temperantia, quorum usus frequentior quidem, sed parcus una vice, qui urgentem solum frenet appetitum concedatur.

Ventriculi activitatem morbose exalta-

tam refrenare et functionis in eodem normalitatem restituere, altera poscit indicatio. Hunc in finem quietem corporis plenariam; tum remedia, quae excessum ventriculi obtundunt, acidum absorbent, et a nimia succi gastrici degenerati mole liberant, tum, quae vigentem in illo actionem vitalem immutare valent. Rollo commendat, quibus opium hydrosulfur ammoniae, Kalina, oleum tartari per deliquium, aqua calcis, tinctura antimonii kalina, ex emeticis tartarus stibiatus ipecacuanha satisfaciunt.

In omni casu therapia diabetis a regimine diaetetico, quale supra descriptum est incohari debet, cui si magna humorum corruptorum quantitas ventriculum gravet una aliave emesis praemittenda, eoque solo, si id sufficiat acquiescendum, quod tamen per quotidianum remediorum kalinorum et absorbentium usum; ut kali sulfurati, cujus dosis ab initio drachmae unius paulatim ad drachmas duas augenda, et sub potionibus aquosis haurienda; adjuvari debet. Morbo adhuc recenti diaetam animaleam strictissimam illico observet aeger, sub acutiori simul morbi decursu victus parvus, venaesectiones, emplastrum vesicans super renem utrumque, cum catharticis et diaphoreticis ordinanda erunt. Paulatim contra ad diaetam animaleam transeundem erit in morbo diuturniori, quo senes aut victui lautis adsueti laborant. Quodsi, sub hoc tractamine parciores quidem; minori sacchari copia scatentes dulces tamen et iusto copiosiores reddantur urinae, atque substantiae tenacis materiae extractivae analogae in illis proportio excessu laboret, signum est: excedentem ventriculi activitatem minus esse sublata, atque summae efficaciae remedium tum temporis praebet hydrosulfur ammoniae virtute narcotica opium superante et desoxydante instructum, quod nimiam ventriculi activitatem coercet et processum vegetationis ita mutat, ut in materia organica sacchari impediatur evolutio. Dosim hujus remedii supra notatam; tractu temporis auctis tinct. opii ac antimonii dosibus exhibuit Rollo, eoque, donec haec morbosa ventriculi activitas sublata fuerat. Cujus status immutati signa erant: urinae parvae; saturatae tinctae, quae evaporatione residuum odoris ingrati, saporis salsi relinquunt, appetitus ininutus ciborum fastidium, pallor linguae et gingivarum laete prius rubescentium. Atque nunc primum ab initio leves corporis motus instituendi et sensim ad usum panis reliquorumque ci-

borum vegetabilium redeundum erit, nunc amaris pro roborando stomacho opus erit. Aptissimum post diaetam animale ex oleraceis: brassicae, botrytis, spinaciae et lactucaceorum experientia comprobavit usum. Panis usus cautelam requirit, qui non raro sopiti resuscitavit diabetis phaenomena; inde etiam sub convalescentiae periodo urina inspicienda erit, ut levissimis, ubi se manifestant, morbi symptomatibus occurrere valeamus, donec non solum morbi, sed ipsius etiam dispositionis deleta fuerint vestigia.

Ne tamen a protracta nimis quiete, et diuturniori carnium et remediorum desoxydantium usu, status diabeti oppositus colliquativus scorbuticus inducatur, et hac ratione aeger in graviora conjiciatur mala, tempus quo a victu animali paulatim recedendum sit, haud praetervidendum erit. Tormina abdominis, foetentes alvi dejectiones, profundior urinae color, oleosa in hujus superficie pellicula spiritus foetens, inertia et lassitudo, indifferentia erga cibos potusque, et quamvis corporis motum imminentem statum scorbuticum indicare plerumque consueverunt.

Auctores quos circa hanc materiam relegi, sunt:

Praeter opera antiqua Celsi, Galeni, Araetei, Aetii, Tral-
liani, Pauli Aeginetae, Actuarii etc.

Thomas Willis, Pharmaceut. ration. sect. IV. Cap. III.

Trnka de Krzovitz, de Diabete Commentarius. Vindobonae
1778.

Rolle, Abhandlung des Diab. mellit. mit Cruickschanks che-
mischen Versuchen über den Urin und Zucker, heraus-
gegeben von Heidman. Wien 1801.

Haase, Kur der chronischen Krankheiten. 3. Bd.

P. Frank, epitome de curandis hominum morbis. Lib. V.

C. Reil, über die Erkenntniss und Kur der Fieber. Bd. 3.

Journal de Médecine vol. XI. — XII. 1806. Dasselbe in

Deutschen: Med. Annalen des 19ten Jahrhunderts 1806—
1808.

P. Peterfi, de diabet. Vindobonae 1824.

A. W. v. Stosch, Versuch einer Pathologie u. Therapie
des Diabetes, Berlin 1828.

Encyclopädisches Handwörterbuch der med. Wissenschaf-
ten von Busch, Graefe, Hufeland, Link und Rudolphi.
Bd. 9. Berlin 1833.